

Genel Ders Yapılarından Birinin Seçilmesi

Bir dersin ana temelini dersin amaçları belirler. Bu amaçlar doğrultusunda dersti küçük parçalara ayırarak sunarınız. Her parça öğrenme tecrübeleri, etkinlikleri, resimler, sunumlar, sorular vb araçları içerir. Her küçük parçanın asıl amaca hizmet eden kendi hedefleri mevcuttur.

Öğretim Tasarımcı olarak daha önceki Bilgisayar Destekli Eğitim ve Web Tabanlı Öğretim çalışmaları ve literatüründen ortaya çıkmış sıkça kullanılan ders yapıları hakkında bilgi sahip olmak gerekir. Bu nokta da tasarımcının bitmeyen çabası da ortaya çıkmaktadır. Çünkü her tasarımcı bir önceki modelin üzerine bir şeyler koyarak bir başka model ortaya çıkarır.

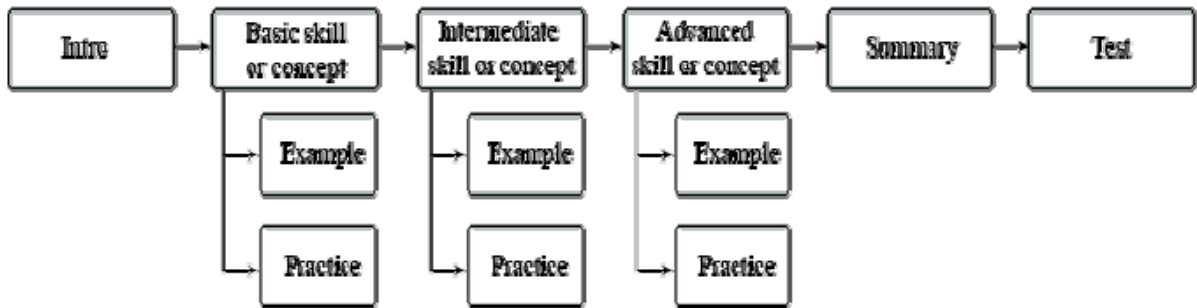
Ders geliştiriyorsanız bu yapılarının mutlaka büyük bir çoğunluğundan haberdar olmanız gerekir. Bir ders modeline tamamiyle uymak gibi bir zorunluluğunuz yoktur. Bu modeller daha önce denenmiş ve iyi sonuç vermiş modellerdir. Siz sahip olduğunuz duruma göre bu modellerden alternatif modeller ya da bu modellerin karışımını kullanabilirsiniz. Önemli olan nokta yaptığınız her adım için mutlaka mantıklı dayanağınızın ve açıklamanızın olmasıdır.

Horton'nun (2001) belirttiği üzere web tabanlı öğretim ortamlarında genel olarak kullanılan ders yapıları aşağıdaki gibidir:

- Klasik birebir öğretim aracı
- Etkinlik merkezli dersler
- Öğrencinin isteğine göre uyarlanmış dersler
- Bilgi düzeyi dikkate alan birebir öğretim aracı
- Araştırma amaçlı birebir öğretim aracı
- Oluşturulmuş dersler

Klasik Birebir Öğretim Aracı

WTKE ortamlarında en sık kullanılan ders yapısıdır. Dersin genel yapısı aşağıdaki şekilde ki gibidir.

Klasik birebir öğretim aracında öğrenciler derse bir girişle başlarlar. Hemen akabinde konunun daha detaylı bilgilerine sahip ileri düzeyde ki diğer derslere yönlendirilirler. Dersin sonunda öğrenci konunun genel bir değerlendirmesini alır ve konuyu kavrayıp

kavrayamadığını burada gösterir. Burada gösterdiği performans ile dersin ilgili bölümlerine tekrar yönlendirilebilir.

Ayrıca öğrenci her bir bilgiyi aldıktan sonra bilgileri pratik örnekler yaptırılarak pekiştirilebilir. Her ders parçasının içine bu amaçla pratik yapma sayfaları eklenebilir.

Ne zaman kullanılır?

Tamamıyla güvenilir ve WTKÉ ortamı yaratmak istediğinizde bu yapıyı kullanmanız iyi olacaktır. Geleneksel yöntemleri alışık olan öğrencilere yabancı gelmeyecek bir yapıdır. Öğrencilerin bilgisayar kullanım becerileri düşük olduğu zamanlarda bu yapı öğrencilerin arabirimi kullanırken kaybolmalarını engeller. Öğrenciler bir yapı içerisinde basamak basamak yönlendirilirler. Öğrenciye sadece yönergeleri takip etmek ve yapması gereken görevleri yerine getirmesi beklenir. Eğer öğreteceğiniz konu yapısı itibariyle aşamalı bir yapıya sahipse bu ders yapısı önerilir.

İpuçları ve Yönlendirmeler

Bu yapıyı kullanırken dikkat etmeniz gereken iki nokta vardır. Bunlar:

1. Bir derste önünüze gelen her şeyi öğretmeye çalışmayınız.
2. Derste sürekli pratik yaptırarak etkinlikler kullanmalısınız aksi takdirde bilginin transferi bu durumdan olumsuz etkilenecektir.

Etkinlik Tabanlı Dersler

Herhangi bir etkinlik yaptırılmadan WTKÉ dersinin tam anlamıyla bir şey öğretmesi beklenemez. Bu tarz derslerde etkinlik dersin merkezi ya da kendisi haline gelir. Dersin genel yapısı aşağıdaki gibidir:

Etkinlik tabanlı dersler bir tek ana etkinlik üzerine kuruludur. Kısa bir girişten sonra öğrenci etkinlik için hazırlanır. Hazırlanma aşamasında etkinlik sırasında verilmeyecek olan bilgiler ve güdüleme araçları bulunur. Etkinlikten sonra öğrenciye bu etkinlik sonunda ne tür bilgiler kazanması gerektiğini gösteren bir özet sayfası ile karşılaşır. En sonda öğrenci öğrendiği bilgiler için teste sokulur.

Ne zaman kullanılır?

Karmaşık kavramları, duyuşsal konuları ve en iyi aktif katılım ile yapılacak durumlar olduğu takdirde bu yapının kullanılması uygun olur.

İpuçları ve Yönlendirmeler

Etkinliğin kalitesi bu yapı çok önemlidir. Asıl ders ortamında geçilmeden etkinlik pilot

çalışma ile denenmelidir. Etkinlik mücadele gerektiren bir yapıda olmalıdır böylede öğrenme çıktılarının miktarı arttırılmış olur. Aslında klasik birebir öğretim aracında öğrencinin harcaması gereken bütün çaba program tarafından verilirken, bu yapıda bu çabalara ilişkin herhangi bir yönlendirme yoktur.

Bu yapının hazırlık aşaması çok önemlidir çünkü yapılan en ufak hata sizi ulaşmak istediğiniz noktadan çok uzağa itecektir. Horton (2001) bu yapılar için aşağıdaki kontrol listesini vermektedir:

1. Etkinliğin amacı
2. Bu etkinlik derse hangi açıdan uymaktadır
3. Etkinlik başlamadan öğrencilerin ne bilmesi gerekmektedir
4. Etkinliği yapmak için gerekli yönergeler
5. Eğer varsa gerekli durum, yazılım ya da noktalarla ilişkisinin kurulması

Öğrencinin isteğine göre uyarlanmış dersler

Bu ders yapısında öğrenci kendi öğrenme sürecini yönlendirme şansına sahiptir. Öğrenciler istedikleri dallanma türünde hareket edebilirler. Bu şekilde her öğrenci kendi öğrenme tecrübeleri kendi ihtiyaçlarına göre şekillendirirler. Bu dersin genel yapısı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Diğer ders yapılarında olduğu gibi öğrencinin isteğine göre uyarlanmış derslerle de bir giriş ve sonunda bir özet ya da kapanış sayfası bulunur. Bu sayfalarının amacı daha önce belirtilen yapılarla paralellik göstermektedir.

Giriş ve kapanış sayfaları arasında yapı çeşitli dallanma sayfaları ve düzenli içerik sayfaları sunar. Dallanma sayfaları hangi içeriğin öğrenciye gösterileceğine karar verir. Dallanma öğrencilere bir kaç seçenek sunabilir ya da bir kaç test yapıp bu testin sonucuna göre öğrencileri yönlendirilirler. Ayrıca öğrenci daha önceden bilgi sahibi olduğu içerik sayfalarını kendi isteği ile geçebilir. Belli bir oranda içerik sayfalarını tamamladıktan sonra diğer bir dallanmaya yönlendiriliyorlar. Bu düzen ders tamamlanana kadar devam etmektedir.

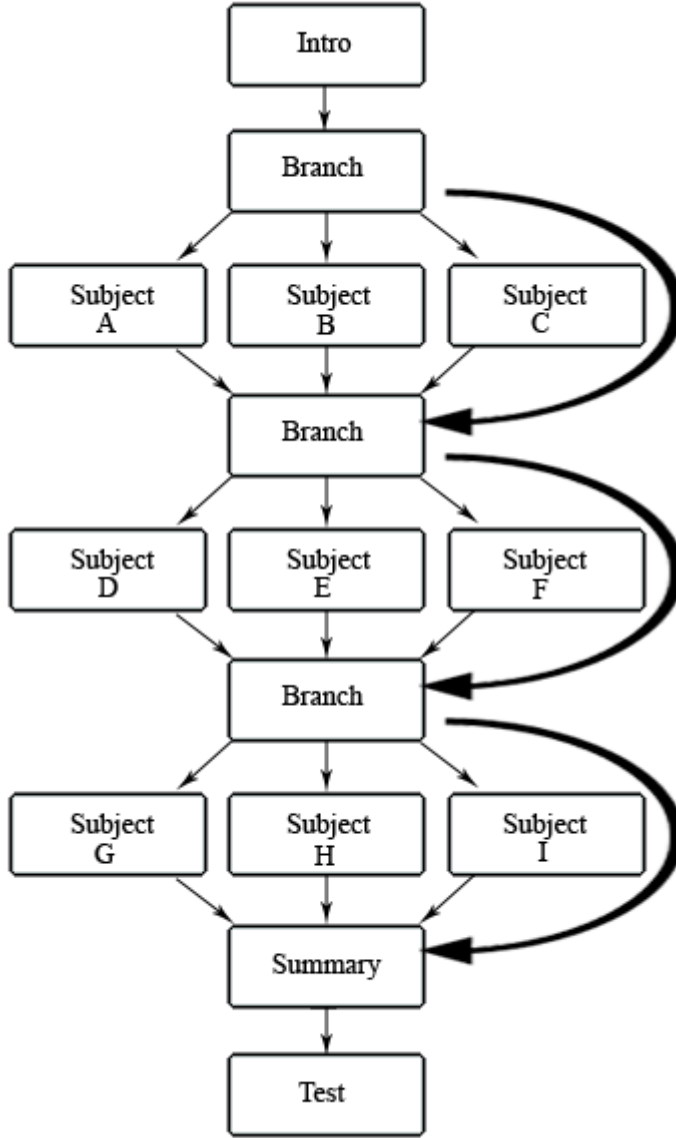
Ne zaman kullanılır?

Eğer yapacağınız eğitimde personelinizin bireysel ihtiyaçları önemli bir yer teşkil ediyorsa, bu yapının kullanılması kesinlikle önerilir. Öğrencilerin ihtiyaç ve bireysel farklılıkları dikkate alındığı için bu tarz bir yapıda istenilen oranda bu noktalar beslenmiş olacaktır. Eğitimin sonunda her bireyin öğrenci bilgiler farklı olacağı için klasik değerlendirme yöntemleri yetersiz kalacaktır bu nedenle uyarlamalı değerlendirme tekniklerine yönelmeniz gerekmektedir.

İpuçları ve Yönlendirmeler

Bu tarz bir yapıda ulaşılacak istenen nokta öğrencileri açık ve anlaşılır bir şekilde verilmelidir. Aksi durumda eğitim programının ne tür çıktılar vereceği kontrol edilemez. Açık ve anlaşılır bir şekilde programdan beklentileri verebilmek için aşağıdaki noktaları dikkate alınız:

- *Beklentileri açıklığa kavuşturunuz: Programının beklentileri açıkça öğrencilere belirtiniz. Böylece öğrenciler hangi noktaya kadar devam etmeleri gerektiğini anlayacaklardır.*
- *Dallanma şemasını gösteriniz: Öğrenciye neden, nasıl ve hangi yapı ile dallanma yapıldığını mutlaka bildiriniz.*
- *Öğrencilerin öğrenme çıktıları mutlaka değerlendiriniz ve bu değerlendirme sonuçlarına göre yeniden yönlendirmelere yöneliniz.*

Uyarlanmıştır: Horton, W. (2000). Chapter 5: Organizing learning sequences. Designing Web-Based Training . Wiley: New York

Bilgi Düzeyi Dikkate Alan Birebir Öğretim Aracı

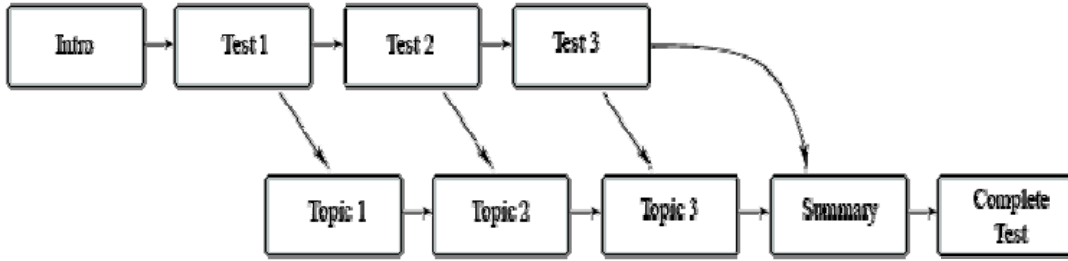
Öğrenciler bu yapıda dersin belli bölümlerini sahip oldukları bilgi düzeylerine göre dersin belli bölümlerini göremeden geçebilmektedirler. Derse sahip oldukları eşik düzeyde başlayarak daha sonra dersi sonlandırmaktadırlar. Bilgi düzeyi dikkate alınan birebir öğretim araçlarının genel mimarisi aşağıdaki gibi gösterilmiştir:

Bu yapıda öncelikli yapılan iş öğrencinin sahip olduğu bilgi düzeyinin çıkartılmasıdır.

Bunun için ders ile ilgili bir giriş yapılır. Girişin hemen akabinde öğrenci testlere tabi tutulur. Testler basamak basamak zorlaşır. Her test bir öncekinden daha zor ve karmaşık bilgileri içerir. Öğrenci bir testte başarısız olana kadar bu süreç devam eder. Öğrenci başarısız olduğu anda testle ilgili konuya yönlendirilir. Böylece öğrenci sahip olduğu bilgi ve beceriler dikkate alınarak en uygun eğitimi alır. Dersin sonunda öğrenci genel bir özetle ve testle karşılaşır.

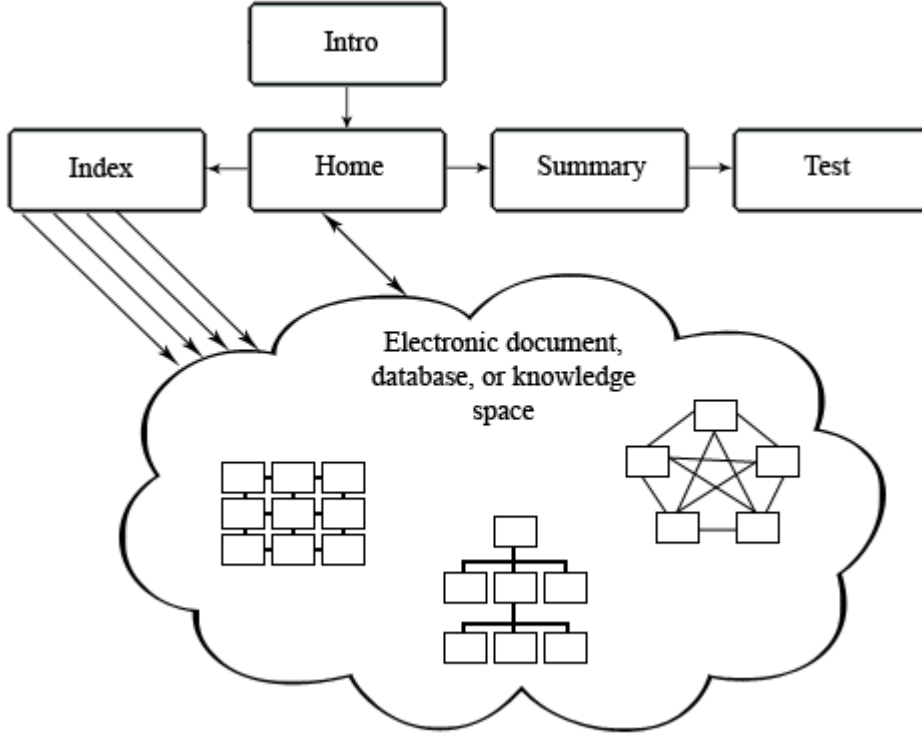
Ne zaman kullanılır?

Eğer eğitim vereceğiniz grup daha önceden bir ön bilgiye sahip ancak bu ön bilgiler aynı düzeyde değilse, bu yapıyı kullanmanız uygun olacaktır. Belli bir konuda önceden bilgiye sahip bireyler bu konuları eğitim programında atlamak için çok isteklidirler. Eğer öğrencilerin ön bilgileri kesin ise bu yapı çok işe yaracaktır. Aksi halde katılımcılar tekrar tekrar aynı konuları işleyeceklerdir.

Araştırma Amaçlı Birebir Öğretim Aracı

Bu ders yapısında öğrenci kendi bilgisine ulaşır. Dersin hedefleri belirlenir ve öğrenciye geniş elektronik bir kaynak sunulur. Daha sonra öğrencinin bu hedeflere ulaşması için bu kaynağı kullanması beklenir. Tabii ki öğrenci hedeflere erişmek için gereken yerlerde yönlendirmeler yapılır. Bu yapıda önemli olan öğrencinin etkili navigasyon araçları ile desteklenmesidir. Bu yapı aynı zamanda sıralandırılmamış birebir eğitim programı ya da bilgi manzaraları olarak da anılırlar. Bu yapının genel mimarisi aşağıdaki resimde sunulmuştur:

Uyarlanmıştır. Horton, W. (2000). Chapter 5: Organizing Learning Sequences. Designing Web-Based Training . Wiley: New York

Kısa bir girişten sonra öğrenci araştırma yapacağı kaynağa ya da kaynaklara yönlendirilir. Buradan öğrenci diğer sayfalara, veri tabanlarına ve bilgi kaynaklarını detaylı bir şekilde hedeflere erişmek için incelerler. Öğrenciyi daha iyi yönlendirmek için bir indeks hazırlanabilir. Öğrenci gerekli araştırmaları yapıp istenilen düzeye geldiğinde teste tabi tutulur ve öğrenme çıktıları değerlendirilir.

Ne zaman kullanılır?

Bu yapı internette sörf yapma konusunda deneyimli öğrenciler için uygundur. Web sayfalarında araştırmayı öğrenmek için ayrıca zaman harcamazlar. Eğer kullanıcılar bu yönde çok fazla tecrübeli değilse mutlaka ek açıklamalar, ön eğitimler tarzı destekleyici materyaller kullanınız.

İpuçları ve Yönlendirmeler

Bu düzensiz görünümün yapıda bile sistematik bir öğretim yapısının bulunması gerekmektedir. Ders bünyesinde:

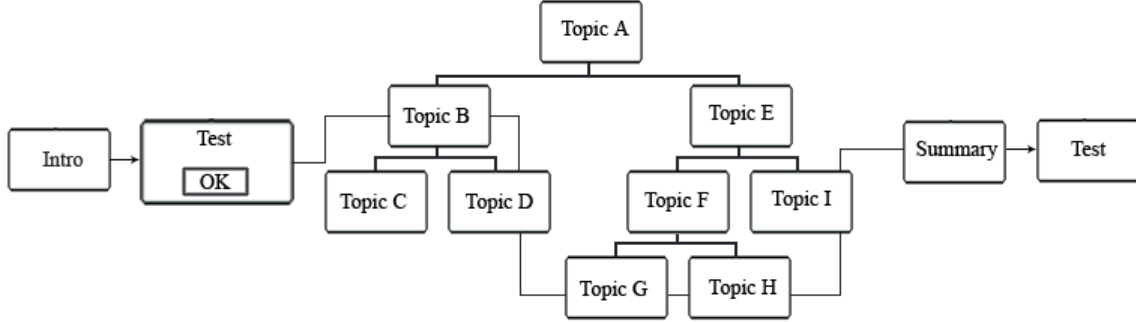
- Genel bir özet ve bu özet üzerinden ana noktalara bağlantılar,
- Öğrencilerin kolay araştırma yapmasını sağlamak için indeks,
- Genel bütün konuları değerlendiren bir test ve testten ilgili yerlere bağlantıların,

Olması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilere ek araştırmanın nasıl yapılacağı, hedeflere nasıl ulaşılacağı, elektronik kaynağı etkili ve verimli şekilde nasıl kullanılacağı, ne kadar zaman gerekeceği ve ders sonunda alınacak teste neler olacağına dair

açıklamalar yapmanız gerekebilir. İyi geliştirilmiş navigasyon kontrol panelinin olması da iyi bir nokta olacaktır. Öğrenciler kullanışlılık sorunu ile uğraşmak zorunda kalmamalıdır. Tutarlı bir navigasyon panelinin olması dersinizin hedeflerine ulaşımı kolaylaştıracaktır.

Oluşturulmuş dersler

Bu ders yapısında ders öğrenciden toplanan veriler ışığında şekillendirilir. Örneğin, öğrencilere dersin başında öğrenme stilleri ile ilgili test verilir ve alacakları ders her öğrencinin stiline göre şekillendirilir. Bu ders yapısının genel mimarisi aşağıdaki şekilde özetlenmiştir:

Uyarlanmıştır. Horton, W. (2000). Chapter 5: Organizing Learning Sequences. Designing Web-Based Training . Wiley: New York

Ne zaman kullanılır?

Bireysel farklılıklar söz konusu olduğunda bu yapının kullanılması uygun olur. Eğer insanları sahip oldukları özelliklere göre sınıflandırıp dersin etkililiği arttırmak için size büyük oranda yardımcı olacak bir yapıdır. Web tabanlı ortamlarda bu gibi durumları yürütmek mümkün ama aynı zamanda da geliştirmesi zor ve pahalıdır. Ancak eğer iyi geliştirilirse eğitimin masrafını büyük ölçüde düşürürler.